

1. Obiekt

Kościół parafialny pw. Św. Jerzego

szpitalny

2. Czas powstania

przełom
XVI/XV w.

3. Miejscowość

CIESZYN

4. Adres:

ul. Liburnia 1

5. Przynależność administracyjna

woj. Śląskie

powiat Cieszyn, gmina Cieszyn

Cieszyn (Teschen)

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

woj. katowickie
powiat cieszyński

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzymsko-katolicka pw. Św. Jerzego,
Cieszyn, ul. Liburnia 1

9. Użytkownik i jego adres
j.w.

10. Rejestr zabytków
A-236/77 14.12.1977 r.

R-204/60 z 2.03.1960

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA:

Kościół usytuowany na przedmieściu Cieszyna (na dawnym przedmieściu Frysztackim), w sąsiedztwie (po pn. stronie) rzeki Bobrówki i linii kolejowej relacji Wisła – Zebrzydowice, w pobliżu (w kier. pn) wzgórza zamkowego. Kościół usytuowany wzdłuż ul. Liburnia, na skrzyżowaniu z ul. Frysztacką. Od str. wsch. przy kościele zabudowania plebani, od str. pn. niemalże styka się z narożnikiem kamienicy mieszkalnej. Od str. pn, na zboczu przylega do kościoła dawny cmentarz (obecnie park)

BRYŁA< KONSTRUKCJA< ELEWACJE I WYPOSAZENIE:

Kościół zbudowany na rzucie nieregularnym, podłużnym. Murowany z cegły, w układzie polskim. Jednonawowy, otynkowany. Prezbiterium jednoprzęsłowe, zamknięte trójbocznie, przy nim od pn. czworoboczna zakrystia oraz nowsza przybudówka mieszcząca składzik. Nawa zbliżona do kwadratu z 4-boczna wieżą z 1806 roku od zach. Prezbiterium przykryte sklepieniem krzyżowo-żebrowym, o zebrach spływających w większości na ozdobne, wymienione (?) Wsporniki; w kluczu tarczą z orłem piastowskim. Tęcza ostrołukowa. Nawa sklepiona krzyżowo-kolebkowo, o wyraźnie zaznaczonych szwach. Zakrystia przykryta kolebką o łuku zaostrowym. W przyziemiu dobudówki zach. i kruchta pod wieżą sklepienia żaglaste. Na piętrze chór muzyczny 3-przęsłowy, zasklepiony żaglasto, otwarty do nawy trzema arkadami. Dwa portale gotyckie 1 poł. XV w, zamknięte łukiem ostrym, profilowane. 1. Do zakrystii. 2 Do nawy od pd. Na zewnątrz prezbiterium oraz nawy opięte szkarpami. Okna ostrołukowe. Pod okapem dachu profilowany gzyms. Nad nawą i prezbiterium dach 2-spadowy o wspólnej kalenicy, obniżony, kryty blachą. Wieża o dwóch kondygnacjach rozdzielonych gzymsem, przepruta oknami zamkniętymi łukiem półkolistym; dach piramidalny kryty blachą. Na strych ponad sklepieniem nawy zachowana fragmentarycznie polichromia gotycka zapewne ok. poł. XV w. o motywach wici roślinnej oraz napis w języku czeskim z nazwiskiem Ditrich i datą 1848 r, kropielnica barokowa z czarnego marmuru, organy o cechach barokowych i klasycystycznych z 1 poł. XIX w.. Płyta nagrobna Anny Gelen zm. w 1607 r. oraz jej rodziny, fundacji Heinela Gelena, kotlarza cieszyńskiego z gmerkami i inicjałami GH i AH. W pd. ścianie kościoła wmurowany pomnik Św. Jana Nepomucena: kamienna figurka barokowa z XVIII w. W otoczeniu kościoła zachowane pozostałości cmentarza – nagrobki żeliwne o trudno czytelnym napisach 1 poł. XIX w.

INSTALACJE:

Elektryczna, odgromowa

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Kościół początkowo pw. Św. Trójcy, potem Św. Krzyża, usytuowany poza murami XIV wiecznego miasta, w dawnym przedmieściu Frysztackim. Tworzył zespół wraz ze szpitalem dla ubogich. Zabudowania szpitalne całkowicie spalone w pożarze w roku 1882, nie odbudowane. Otoczony cmentarzem, którego ślady widoczne są w parku istniejącym dzisiaj na tym terenie. Na pd-wsch od kościoła usytuowany jest budynek plebani. Kościół gotycki wzniesiony na przełomie XIV i XV wieku, wzmiankowany w roku 1420 jako kościół filialny św. Marii Magdaleny. Rozbudowany od str. zach. w roku 1806 (dobudowa wieży do nawy) staraniem proboszcza T. Dutki. Kilkakrotnie poddany został gruntownym restauracjom; w latach 1840-55, 1904-06 a także 1945 r. Prace przeprowadzone w roku 1972, doprowadziły do znacznego zmodernizowania wnętrza kościoła. Gotycki, orientowany. W nieistniejącym już szpitalu obok (spalony w 1882 r.) dokończył swoich dni, po długiej chorobie zasłużony orędownik sprawy polskiej na Górnym Śląsku _Karol Miarka (1825-1882), pochowany na cmentarzu nad kościołem, potem na komunalnym. Cmentarz nad kościołem był czynny do 1901 roku.

14. Kubatura

1760 m/3

15. Powierzchnia użytkowa

220 m/2

16. Przeznaczenie pierwotne

kościół

17. Użytkowanie obecne

kościół

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

- 1806 r. rozbudowa kościoła przez dobudowę do nawy wieży od str. zach.
- 1840-1855 gruntowny remont
- 1904-1906 i 1945 r. gruntowny remont
- 1972 r. prace modernizacyjne kościoła powodujące znacznie zatarcie cech stylowych
- 1998 r. remont elewacji kościoła

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Stan techniczny dobry. Kościół właściwie zabezpieczony, w czasie remontu elewacji w 1998 roku usunięto wszystkie uszkodzenia i defekty techniczne.

Stan zachowania walorów zabytkowych średni. Obiekt wielokrotnie modernizowany utracił w znacznym stopniu cechy stylowe; dobudowano wieżę, dobudówkę zach. składzik od str. pn, wymieniono wystrój wewnątrz wyposażenie w postaci stolarki drzwiowej i posadzki.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Decyzja wpisu do rejestru zabytków
- Karta ewidencyjna tzw „zielona”
- Studium historyczno-urbanistyczne Cieszyna PKZ Kraków 1982 r.
- Studium historyczno-urbanistyczne planu zagospodarowania przestrzennego miasta PP PKZ Wrocław 1957 r. (Archiwum SOZ B-B)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst : mgr inż. arch. Marek Cempla 10.11.2001r.

plany, rysunki : mgr inż. arch. Marek Cempla 10.11.2001r.

zdjęcia fotogr. : mgr inż. arch. Marek Cempla 10.11.2001r.

miejsce przechowywania negatywów : SOZ Bielsko-Biała

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

- 22. Biblioteka

- W. Sosna : Cieszyn Przewodnik, Cieszyn 1993 r.
- J. S. Samek : Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, tom VI, woj. katowickie, zeszyt 3 Miasto i powiat Cieszyn. Warszawa 1974 r.
- Dr Jan Galicz: Przewodnik po Cieszynie i okolicy. Cieszyn 1939 r.
- Bronisław Stiasny: Cieszyn i Zaolzie, Cieszyn 1939 r.
- J. Galicz: Cieszyńskie kościoły parafialne na przestrzeni wieków. Cieszyn 1939
- F. Popiołek: Diecezje Cieszyna. Cieszyn 1916

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

- Foto Kościoł i klasztor pw. Św. Jerzego 2 poł. XIX w.
- Foto: kościół św. Jerzego – widok od on. Z obecnej Hażlaskiej, ok. 1910 r. (muzeum Cieszyn)

27. Załączniki

załącznik 1,2,3,4

1. Miejscowość

CIESZYN

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PW ŚW. JERZEGO

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

FOT.

Wkładkę założył: arch. Marek Cempla listopad 2004

Miejsce przechowywania negatywów: SOZ Bicsko-Biała

Zd. Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

1978 r.

KOŚCIÓŁ
SW. JERZEGO

MSZE SW.

W NIEDZIELE I ŚWIĘTA
8⁰⁰ 10⁰⁰ 11⁰⁰

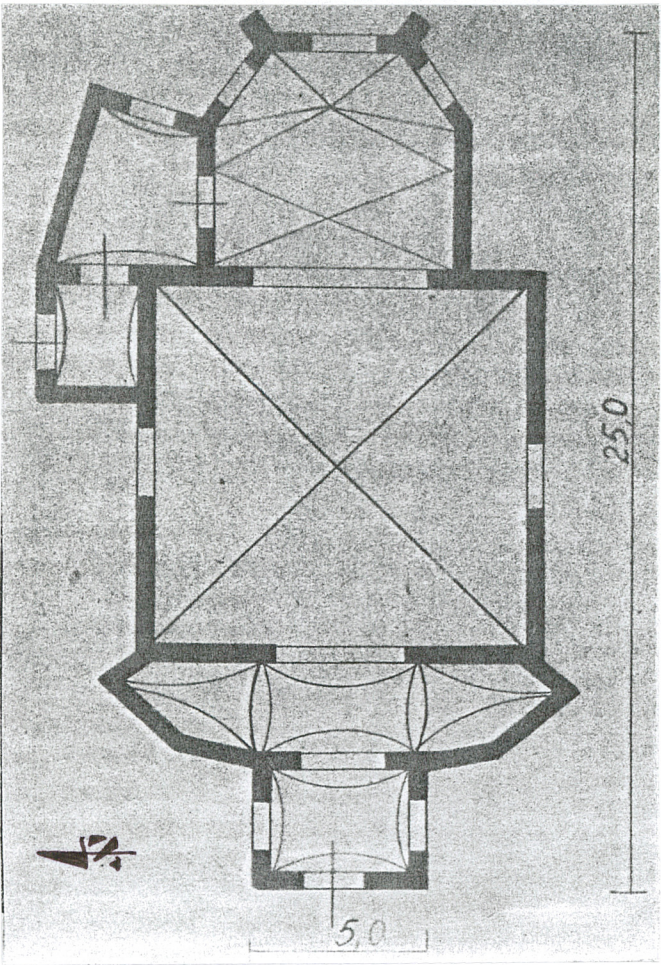
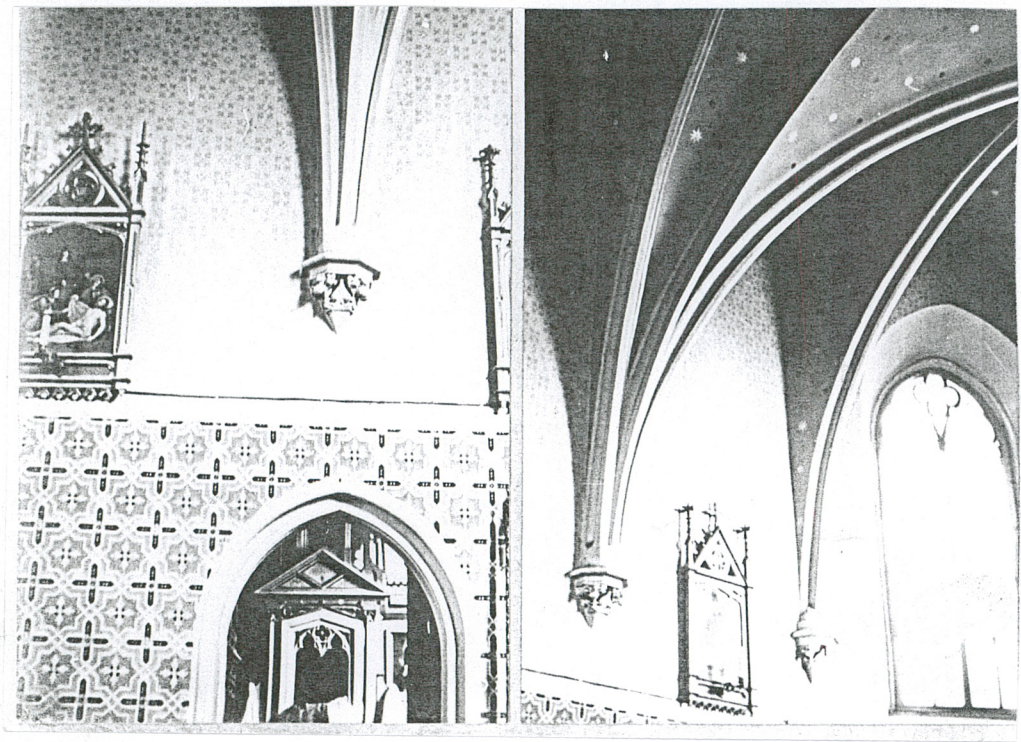
W SOBOTY
17⁰⁰ 18⁰⁰

W DNI PONIEDZIAŁEK
17⁰⁰ 18⁰⁰

7⁰⁰

WEJŚCIE
DO KOŚCIOŁA

1. Miejscowość CIESZYN	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PW ŚW. JERZEGO	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) FOT., RZUT, FOT. ARCHIW.
---------------------------	--	--

wkładkę założył: arch. Marek Cempla listopad 2004

Miejsce przechowywania negatywów:

z d. Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

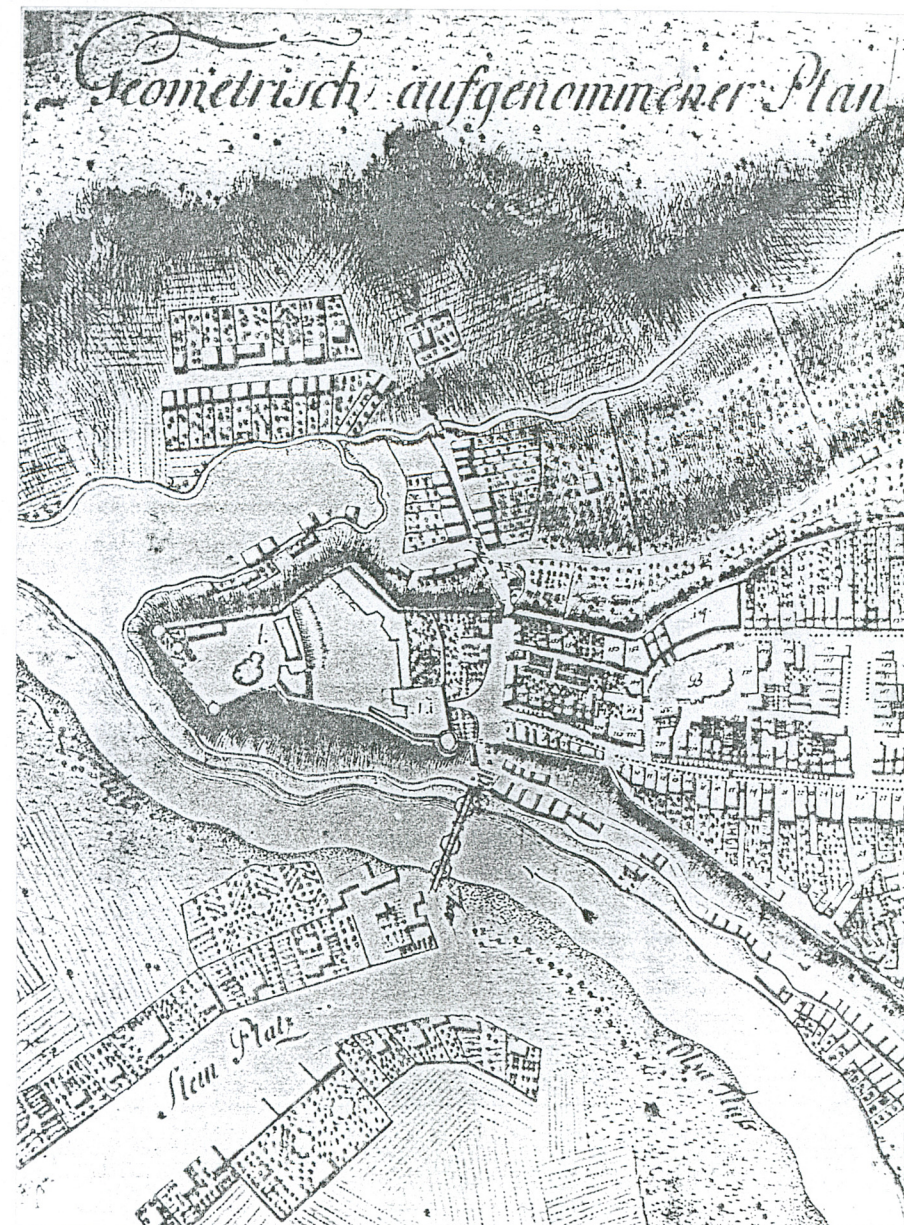

- Cieszyn,
Kościół i Klasztor p.w św. Jerzego
2 poł. XIX w.
Fot. arch. b. syg./w/ Muzeum w Cieszynie.
Repr. PKZ 1982 r. neg. nr 30538/A

1. Miejscowość CIESZYN	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PW. JERZEGO	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) PLAN CIESZYNA Z 1773 R. SYTUACJA
----------------------------------	--	---

Plan Cieszyna i zamku z 1773 r. w zbiorach "Statni Archiv" w Brnie, sygn. B-14 karton 2593

Z pracy Pracowni Konserwacji Zabytków w Krakowie 1973r.
Autor nie podany.

Wkładkę założył: arch. Marek Cempla listopad 2004

Miejsce przechowywania negatywów:

Ed. Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

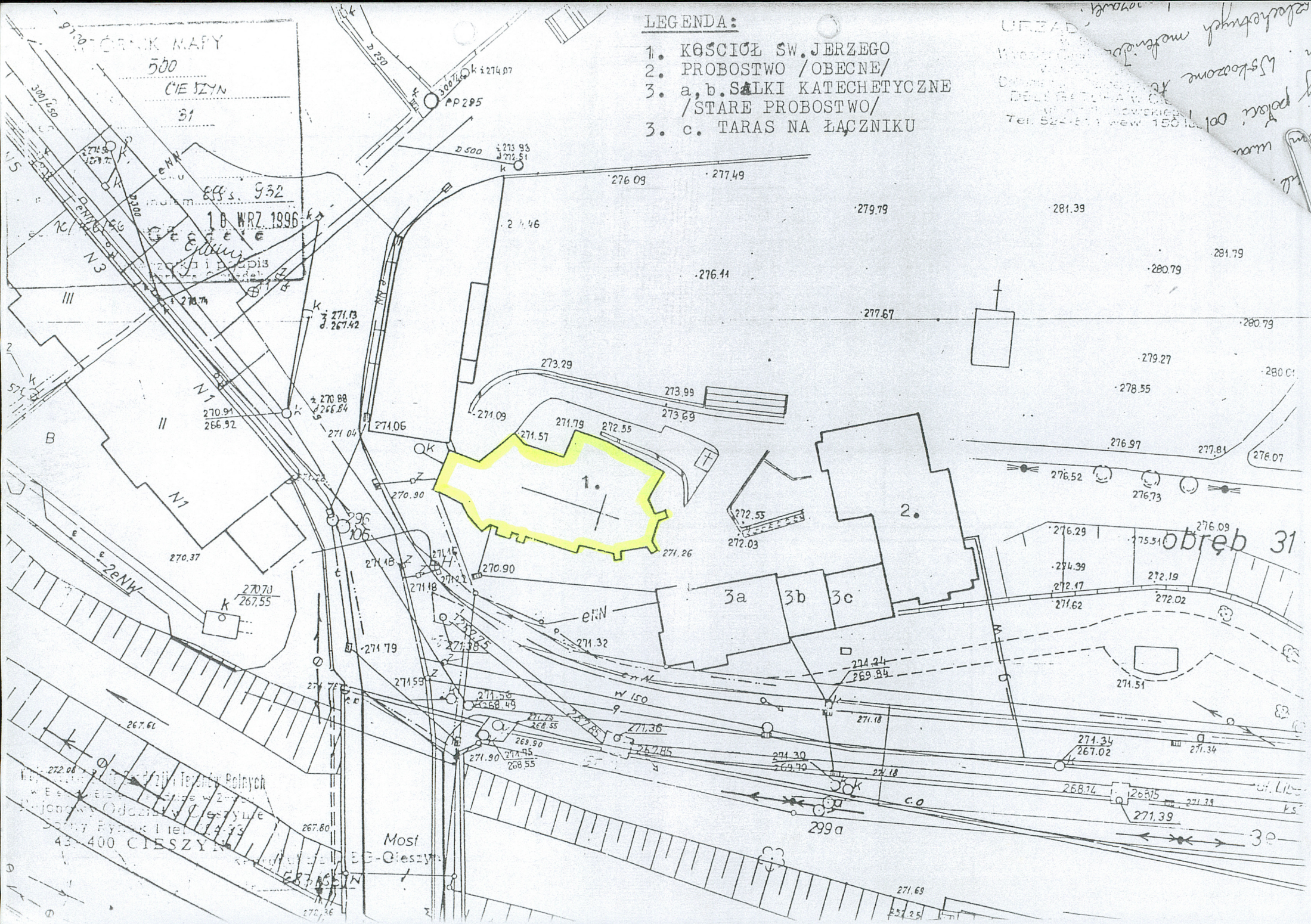
Wzór ODZ 1978 r.

LEGENDA:

1. KOŚCIÓŁ SW. JERZEGO
2. PROBOSTWO / OBECNE/
3. a, b. SĄŁKI KATECHETYCZNE
/STARE PROBOSTWO/
3. c. TARAS NA ŁĄCZNIKU

URZĄD

Wydział Geodezji i Katastru
Biuro Geodezji i Katastru
ul. Rynek 1
43-400 CIESZYN
Tel. 524-511 wew. 150

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
CIESZYN	KOŚCIÓŁ PW. ŚW. JERZEGO	FOT. ARCHIW.

- Cieszyn,
Kościół św. Jerzego - widok od pzn.
/ z obecnej ul. "wzrostki" / ok. 1910 r.
Fot. arch. b. sygn. / w Muzeum w Cieszynie.
Repr. PKZ 1982 r. neg. nr 30539/A

wkładkę założył: arch. Marek Cempla listopad 2004

Miejsce przechowywania negatywów: